

PHÁT TRIỂN XÍ NGHIỆP NHỎ VÀ VỪA

NGUYỄN ĐÌNH QUẾ

(Phó Khoa trưởng Khoa QTKD Viện Đào tạo mở rộng)

Trong điều kiện thực tế đất nước ta hiện nay, một trong các chiến lược chủ yếu để đẩy mạnh sản xuất và phát triển kinh tế là việc khuyến khích thành lập và hỗ trợ phát triển loại hình xí nghiệp nhỏ và vừa.

Thật vậy, đi vào sản xuất kinh doanh trong nền kinh tế thị trường, vấn đề đầu tiên là "tiền đầu", nói cách khác vấn đề vốn là điều kiện tiên quyết; việc huy động để có khối lượng vốn lớn thường là điều rất khó khăn! Việc xây dựng các xí nghiệp nhỏ, vừa với kinh phí đầu tư không quá lớn xem ra thuận lợi đối với khả năng của phần lớn các nhà kinh doanh Việt Nam.

Kể tiếp, do việc đi vào nền kinh tế thị trường và bắt tay hợp tác rộng rãi với bên ngoài, chỉ mới bắt đầu vài năm gần đây, nền năng lực quản trị của các nhà quản trị kinh doanh của chúng ta chưa cao, việc quản lý theo mô hình của các xí nghiệp hoạt động qui mô lớn, tiền tiến xét ra còn chưa thích ứng. Gồng mình lên như con ếch muốn to bằng con bò để làm những việc quá tài trước năng lực thường dẫn đến những hậu quả vô cùng tai hại.

Từ hai yếu tố vốn ít và năng lực quản lý chưa cao, việc nhập và trang bị hệ thống máy móc hiện đại, dây chuyền công nghệ tiên tiến, công suất to lớn là điều không thể thực hiện được! Hơn nữa, việc chiếm lĩnh ngay thị trường tiêu thụ rộng lớn cho các sản phẩm mới đi vào sản xuất cũng là điều không phải dễ dàng.

Tóm lại, một mô thức hợp lý và thuận lợi trong phát triển sản xuất và đầu tư trước tình hình thực tế hiện nay là đẩy mạnh phát triển xí nghiệp nhỏ và vừa.

Theo thiên ý muốn đẩy mạnh theo phương hướng này cần một số điều kiện chủ yếu như sau:

1. Xí nghiệp nhỏ cần được hỗ trợ hợp lý trong việc tính toán thời gian thu hồi vốn (payback time)

Thật vậy, để có thể thu hồi vốn kịp thời trước những biến chuyển quá nhanh về mẫu mã, chất lượng sản phẩm của các xí nghiệp nhỏ, các xí nghiệp này cần được phép áp dụng phương pháp khấu hao theo gia tốc (Accelerated Depreciation Method) thay vì cứ phải khấu hao theo đường thẳng (Straight line) như phương thức hạch toán qui định hiện nay.

Phương pháp khấu hao theo gia tốc là một thể thức thu hồi vốn tiện lợi cho các xí nghiệp nhỏ và vừa vì việc thu hồi vốn nhanh trong những năm đầu hơn những năm sau đó tỏ ra rất hợp lý: máy móc thiết bị sử dụng trong những năm đầu có nhiều ưu thế: công suất cao hơn, ít có trục trặc về kỹ thuật và chi phí sửa chữa, bảo trì tương đối thấp so với các năm sau. Hơn thế nữa, xí nghiệp nhỏ và vừa thường sản xuất kinh doanh những loại sản phẩm có vòng đời

tương đối ngắn (short life cycle) vì sản phẩm luôn biến đổi về qui cách, phẩm chất... đáp ứng yêu cầu luôn biến động của các nhóm người tiêu dùng thuộc các phân khúc thị trường (Market segmentation) tương đối nhỏ so với qui mô thị trường thường khá lớn của các đại xí nghiệp.

Các xí nghiệp nhỏ lại thường làm vệ tinh cho các xí nghiệp lớn về một số phụ kiện hoặc bao bì... luôn luôn cần được cải tiến trong khi dây chuyền công nghệ của các xí nghiệp lớn chỉ sản xuất những phần chính của sản phẩm rất khó thay đổi nhanh chóng.

2. Xí nghiệp nhỏ cần được sự hỗ trợ hợp lý trong việc trích nộp ngân sách

Nói chung xí nghiệp nhỏ rất cần được sự hỗ trợ về mặt pháp chế, đặc biệt là các chế độ thu nộp ngân sách. Xí nghiệp lớn thường được hưởng các ưu đãi về việc

vay vốn khối lượng lớn, thời hạn vay lâu dài, lãi suất vay tương đối thấp. Xí nghiệp nhỏ thường không được hưởng những ưu tiên này nhưng việc trích nộp ngân sách thì lại không phân biệt hoặc có nhiều trường hợp lại phải áp dụng chế độ thu nộp trùng điệp nhiều lần về các loại thuế. Do vậy chúng tôi xin kiến nghị ngành thuế cần nghiên cứu để cho áp dụng thuế trị giá gia tăng (Taxe à la valeur ajoutée) để tránh việc nhiều loại thuế đánh trên một sản phẩm như thuế doanh thu, thuế tiêu thụ đặc biệt, thuế lợi tức... Thuế trị giá gia tăng hay gọi tắt là T.V.A hiện nay rất thịnh hành tại các nước trong khối EC, và nhiều nước khác trên thế giới.

Thuế T.V.A tránh được việc đánh thuế chồng chất nhiều lần trên một sản phẩm mà qui trình sản xuất đi qua nhiều công đoạn ở các xí nghiệp nhỏ khác nhau.

Trên thực tế, ta thấy có nhiều xí nghiệp nhỏ và vừa chỉ thực hiện một khâu trong quá trình chế tạo một sản phẩm. Thí dụ xí nghiệp A chỉ làm khâu cắt mài, xí nghiệp B làm khâu lắp ráp và xí nghiệp C làm khâu xi mạ. Thuế của chúng ta hiện nay đánh chồng chất trên một sản phẩm nói trên mà hậu quả là giá thành quá cao. Kết quả của sự việc này là người tiêu dùng phải gánh chịu hoặc nếu người tiêu dùng không thể chấp nhận nổi thì sản phẩm không thể tồn tại và tất nhiên xí nghiệp phải phá sản! Cả 2 trường hợp kể trên đều đem lại hậu quả bất lợi cho xã hội, khó khăn cho phát triển kinh tế.

3. Thật ra còn nhiều khía cạnh khác cũng không kém phần quan trọng để tác động phát triển xí nghiệp nhỏ. Thí dụ: việc tài trợ vốn cho xí nghiệp nhỏ bằng một chế độ tín dụng đặc biệt, việc cổ vấn và hướng dẫn cho xí nghiệp trong việc áp dụng các tân thức (innovations) kỹ thuật, ứng dụng các phương pháp quản lý tiên tiến, huấn luyện và đào tạo các nhà quản trị có năng lực, v.v... nhưng vì thời gian giới hạn nên chúng tôi xin đề nghị cần sớm hình thành một tổ chức để hỗ trợ chung các mặt cho xí nghiệp nhỏ và vừa có điều kiện sinh tồn và phát triển tốt. Nhiều nước trên thế giới đều thiết lập một định chế đặc biệt để quan tâm hỗ trợ phát triển các xí nghiệp nhỏ và vừa.

Ngay tại Hoa Kỳ từ năm 1958, Hoa Kỳ đã có dự luật về Công ty đầu tư kinh doanh nhỏ gọi tắt là SBIC (Small Business Investment Company). Công ty này lại lập ra một cơ quan quản trị các xí nghiệp nhỏ mệnh danh là Small Business Administration tức SBA. SBA có nhiều phương cách để hỗ trợ, giúp đỡ các xí nghiệp nhỏ:

- Giúp các xí nghiệp nhỏ dự phần ký kết hợp đồng với Nhà nước.
- Hỗ trợ các xí nghiệp nhỏ trong việc quản trị và sản xuất.
- Giúp các xí nghiệp nhỏ giải quyết các khó khăn về tài chính.

Theo phương thức thứ ba kể trên, SBA sẵn sàng cho các xí nghiệp nhỏ vay vốn nếu xí nghiệp nhỏ không tìm được nguồn tài trợ với điều kiện hợp lý ở những nơi khác.

Nói chung tại Nhật, Nam Triều Tiên, Ấn Độ... cũng đều có những định chế tương tự như SBA của Hoa Kỳ để hỗ trợ phát triển các xí nghiệp nhỏ.

Tại Việt Nam hiện nay chúng tôi cũng mong có một tổ chức như SBA ra đời để giúp đỡ hỗ trợ các xí nghiệp nhỏ về sản xuất, về quản trị và nhất là về tài chính.

NDQ